

АГУУЛГА

НЭГ. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	2
1.1. Төслийн нэр	2
1.2. Төсөл хэрэгжүүлэх аж ахуйн нэгж байгууллага	2
1.3. Төслийн байршил, тойм зураг	2
1.4. Төслийн хүчин чадал.....	3
ХОЁР. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ.....	4
ГУРАВ. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ.....	7
ДӨРӨВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ 2024 ОНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ	8
ТАВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	9
ЗУРГАА. ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ ЦЭЦЭРЛЭГЖҮҮЛЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	11
ДОЛОО. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ ..	12
НАЙМ. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	12
ЕС. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	13
АРАВ. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР.....	14
АРВАН НЭГ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	15
АРВАН НЭГ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСЭД ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	15

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт №1. Үйлдвэрийн усны нийт хэрэглээ /жилээр/	3
Хүснэгт №2 Байгаль орчны төлөв байдлын товч тодорхойлолт	4
Хүснэгт №3 Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээний зөвлөмж	7
Хүснэгт №4 Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал.....	16

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг №1 Төслийн талбайн байрзүйн зураг.....	2
Зураг №2 Төсөл хэрэгжих талбайн топо зураг.....	3

НЭГ. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1. Төслийн нэр

Электроникийн хаягдал, хаягдал зэс боловсруулах үйлдвэр

1.2. Төсөл хэрэгжүүлэх аж ахуйн нэгж байгууллага

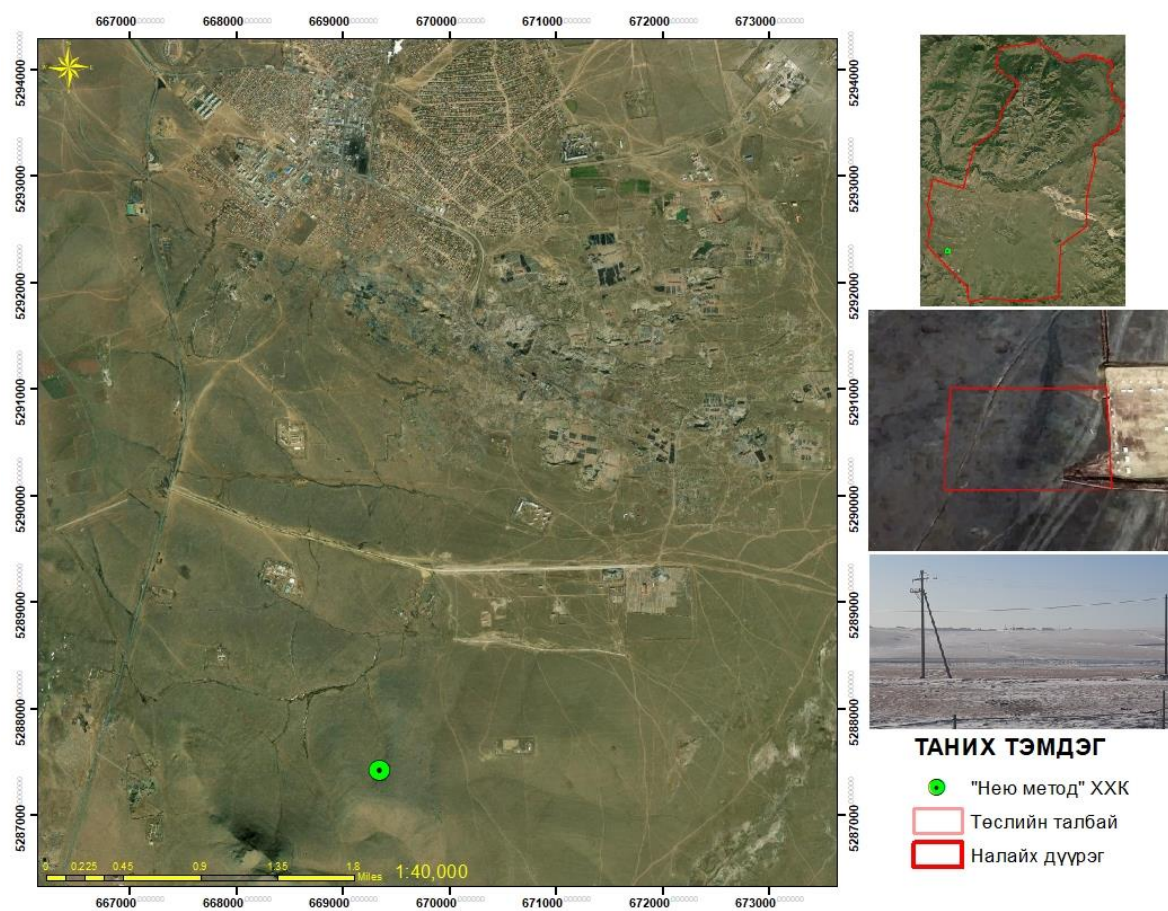
Төсөл хэрэгжүүлэгч: Нью метод ХХК

РД: 6079415

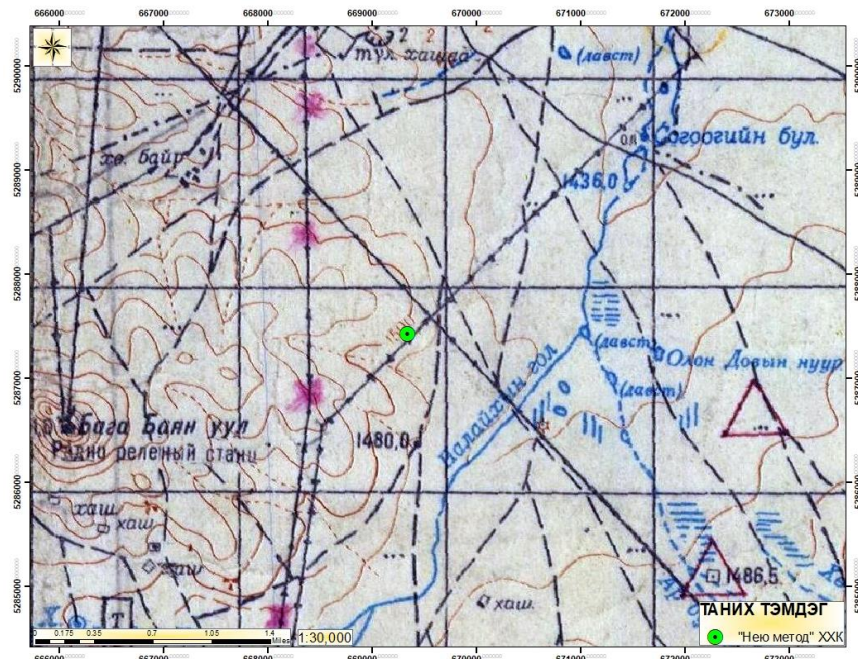
1.3. Төслийн байршил, тойм зураг

Үйлдвэр нь Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн 3-р хорооны нутаг дэвсгэрт “Налайхын барилгын материалын үйлдвэрлэл, технологийн парк”-ийн талбайд байрлаж байна. Төслийн талбайн топо зургийг *Зураг №1-д*, байрзүйн зургийг *Зураг №1-д* үзүүлнэ.

Зураг №1 Төслийн талбайн байрзүйн зураг

Зураг №2 Төслийн талбайн байр зүйн зураг

1.4. Төслийн хүчин чадал

Жилд 500 тн электроникийн хаягдал, 300 тн хаягдал зэс боловсруулж 300 тн катодын цэвэр зэс, 10 тн цагаан тугалга, 2.7 кг алт, 27 кг мөнгө үйлдвэрлэнэ. Хуванцар хэсгийг дахин боловсруулж тус бүр 1.5 кг жин бүхий 120000 ширхэг хуванцар эдлэл жилд үйлдвэрлэнэ. Электроникийн хаягдалыг дагалдаж цуглах 25тн лити болон никель ионы батарейг дахин боловсруулж хоргүйжүүлэх, лити болон бусад металлыг ялган авах үйл ажиллагаа явуулна.

1.5. Төслийн дэд бүтэц

Цахилгаан хангамж: Налайх дүүргийн нэгдсэн хангамжаас 250 КВА

Дулаан хангамжийн шийдэл: Сайжруулсан түлшээр ажиллах уурын зуух

Усан хангамж: Гүний худаг /2023 онд усны газрын дүгнэлт, налайхын паркттай хийсэн ус ашиглах гэрээний дагуу 2л/сек ундрагатай 150м гүн худгийн үйлдвэрийн хашаан дотор гаргасан/

Хүснэгт №1. Үйлдвэрийн усны нийт хэрэглээ /жилээр/

№	Хэрэглээний төрөл	Тооцоо	Нийлбэр дүн (m ³)
1	Ахуйн хэрэглээ	150л/хүн×10хүн×300өдөр/1000	450,0
2	Үйлдвэрийн хэрэглээ	0.5м ³ /т×300т	150,0
3	Төлөвлөөгүй зарцуулалт	10%	60
	Нийт		660

ХОЁР. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Хүснэгт №2 Байгаль орчны төлөв байдлын товч тодорхойлолт

№	Үзүүлэлтүүд	Утга
1	Уур амьсгал	Улаанбаатар хот орчмын уур амьсгалын үзүүлэлтүүд нь хүйтэн өвөлтэй, сэрүүвтэр зунтай эх газрын эрс тэрс уур амьсгалтай бүс нутагт хамаарна. Жилд дунджаар 2800 цаг нартай байдаг бол 12-14 өдөр наргүй бүрхэг өдөр тохиож байдаг байна. Жилийн дундаж агаарын температур төв хэсэгтээ -4.0°C-ээс хүйтэн байх боловч газрын гадаргаас ихээхэн шалтгаалж өөр байна. Тухайлбал, Тэрэлж голын сав, Туул голын явцуу хөндийд -4-4.2°C ба үүнээс ч хүйтэн байдаг. 1-р сарын агаарын дундаж температур -21,5°C, голын хөндий дагуу 21.0-23.0°C, 7-р сарын агаарын дундаж температур уул өөдөө 39,0°C, голын хөндий болон өвөр ээвэр газар 38.0°C дулаан байна. Ургамал ургах идэвхтэй температур буюу 5.0°C-ээс дулаан үе 126 хоног, 1294°C байхад зуны ашигтай температур буюу 10.0°C-ээс дулаан 72 хоногт 878°C хуримтлагддаг нь манай орны өндөр уулын бүс нутгийн өвөрмөц онцлог юм. Уулын байрлал хотгор гүдгэрийн онцлог байрлалаас хамаарч газрын гадаргын орчмын салхины горим ихээхэн өөр өөр байдаг байна. Салхины жилийн дундаж хурд 0,9-2.3м/сек, Салхины дундаж их хурд 5 сард 1.2-4.0м/сек хамгийн намуун үедээ 12-1 сард 0.7-1.4 м/сек дундажтай байна. Агаарын чийгшлийн горим нэлээд өвөрмөц, агаарын чийгшил нь халуун хүйтэнтэй урвуу хамааралтай байдаг. Жилд унах хур тунадасны нийлбэрийн олон жилийн дундаж 350 орчим мм байхаас 95-97 хувь нь дулааны улиралд унах ба олон жилийн нийлбэрийн дундаж нь 100-120 мм хүрнэ. Анхны цас 9 сарын эхээр орж хаврын сүүлчийн цас 5 сарын дундуур ажиглагдаж болно. Салхины хурд бусад нутгаас бага, жилийн дунджаар 0.9-1.5 м/с байх боловч голын хөндийгөөр 2.5-4.8 м/с хүртэл нэмэгддэг. Агаарын даралт дунджаар 843 гПа байх боловч голын хөндийгөөр 865 гПа (650 мм) хүртэл хэлбэлзэнэ.
2	Геологийн тогтоц	Улаанбаатар хотын геологийн тогтоц нь кембри, девон, карбоны эрин үед үүссэн тунамал, хувирмал чулуулаг, тэдгээрийг нэвтэлж газрын гүнд царцаж тогтсон юра, триасын настай боржин чулуулаг, эдгээр үндсэн чулуулгийг бүрхэж тархсан цэрдийн эринд үүссэн цайвар саарал өнгийн элсжин, зануужин, гуравдагчийн улаан, улаавтар шар өнгийн хайргатай элсэрхэг болон наанги шавар, шавранцар, элсний нимгэн үе, дөрөвдөгчийн үед үүссэн элс, хайрга, шавар, хайргажин зэрэг хурдас, чулуулгаас бүрддэг.
3	Агаарын чанар	Улаанбаатар хот нь хөл хөдөлгөөн ихтэй тул тус авто зам жилийн дөрвөн улиралд байнгын ачаалалтай байдаг бөгөөд автомашины хөдөлгөөнөөс ялгарах хорт хий цэгэн эх үүсвэртэй агаарын бохирдол үүснэ. Мөн автомашины

		хөдөлгөөн, үйлдвэрийн машин тоног, төхөөрөмжийн дуу чимээ, чичиргээ бага зэрэг үүснэ. Энэхүү нөлөөлөл нь хүн, амьтанд ихээр нөлөөлөхгүй ба нөлөөллийн үргэлжлэх хугацаа нь харьцангуй бага байна.
4	Хөрсөн бүрхэвч	Төслийн талбайд хөнгөн шавранцар механик бүрэлдэхүүнтэй, уулын хар хүрэн хөрс тархсан байна. Лабораторийн задлан шинжилгээний дүнгээс үзэхэд уг хөрс нь сул шүлтлэг урвалын орчинтой, карбонатгүй, ялзмагийн агууламжаар дунд зэрэг, цахилгаан дамжуулах чанар бага буюу давсжилтгүй, хөдөлгөөнт фосфор болон калийн хангамжаар дунд зэрэг байна. Хөрсний үржил шимийн ерөнхий түвшин дундаж байна.
5	Ургамал	А.А.Юнатов (1946, 1950) ургамалжлын хэв шинжийн тархан байрших зүй тогтолд тулгуурлан Монгол орны ургамалжлыг анх бүсчилжээ. БНМАУ-ын ургамалжлын бүсчлэлээр Улаанбаатар хотын нутаг дэвсгэр нь хээрийн бүсэд хамаарч байна. Хээрийн бүсийн ургамалжил нь хуурайсаг үетэн зонхилсон өвслөг ургамал, сөөг, сөөглөг болон сөөгөнцөрлөг ургамлаас бүрддэг. Энэхүү бүсэд крыловын Хялгана, том Хялгана, дэрвээн Хазаарөвс, хиаглай Түнгэ болон бяцхан навчит Харганы хэвшлүүд түгээмэл тохиолдоно. Харин ургамал газарзүйн мужлалаар Улаанбаатар хот нь Евро-Азийн хээрийн муж, Дагуур Монголын хээрийн хошуу, Дундад Халхын хээрийн тойрог, Өнжүүлийн дүүрэгт хамаарч байна. Ургамалжлын зүйлийн хувьд 17 овгийн 30 төрлийн нийт 33 зүйл ургамал бүртгэгдсэн байдаг.
6	Гадаргын ус	Улаанбаатар хот нь Туул голын сав газрын II дэд хэсэгт байрладаг. Туул гол нь Хан Хэнтийн нурууны салбар Бага Хэнтий уулын ар, өврөөс эх авах Номин, Нэргүй голын бэлчрээс Туул нэрийг авч Сэлэнгэ аймгийн Орхонтуул сумын нутагт Орхон голд цутгадаг. Голын ус хурах талбай нь 49774.4 км ² , голын нийт урт 717 км. Үүнээс 152 км нь Улаанбаатар хотоос дээш, 93 км нь Улаанбаатар хотын нутаг дэвсгэрт, 472 км нь нийслэл хотоос доош хэсэгт хамаарна. Туул голын сав газарт Монгол Улсын нийт хүн амын 46.3% нь амьдарч, дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 60 гаруй хувийг үйлдвэрлэж байна.
7	Гүний ус	Туул голын сав газрын хэмжээнд 2018 оны байдлаар 572.3 мян.м ³ /хон ашиглах боломжит нөөц бүхий газрын доорх усны орд 22 байгаа бөгөөд эдгээрээс Улаанбаатар хотын төвлөрсөн ус хангамжийн эх үүсвэрт 7, цахилгаан станцуудын эх үүсвэрт 3, Төв аймгийн Хөшгийн хөндийд 1 орд буюу нийт 11 орд ашиглагдаж, үлдсэн 11 орд нь ашиглагдаагүй байна. Улаанбаатар хот байрлаж буй II дэд хэсэгт улсын хэмжээнд хамгийн их ус ашиглалт буюу газрын доорх усны ашиглах боломжит нөөцийн 44.7%-ийг ашигладаг байна. Улаанбаатар хотод Дээд, Төв, Гачуурт, Үйлдвэр, Мах, Нисэх, Яармаг гэсэн цэвэр ус хангамжийн эх үүсвэрүүдийн 7 цооног нь газрын доорх усны хяналт шинжилгээний нэгдсэн

		<p>сүлжээнд холбогдон хотын хүн амыг унд, ахуйн цэвэр усаар хангаж байна. Эдгээр эх үүсвэрүүд нь Туул голын хажууд, сэвсгэр хурдсанд байдаг ба эдгээр нөөц нь нөхөн сэргээгддэг нөөцөд ордог байна.</p> <p>Төслийн хэрэгцээт усыг гүний худгаар хангана. /2023 онд усны газрын дүгнэлт, налайхын паркттай хийсэн ус ашиглах гэрээний дагуу 2л/сек ундрагатай 150м гүн худгийн үйлдвэрийн хашаан дотор гаргасан/</p>
8	Амьтан	<p>Төсөл хэрэгжих талбайн орчмын нутаг дэвсгэр нь Улаанбаатар хотын эдэлбэр нутаг дэвсгэр учир амьтны аймгийн хувьд аль хэдийн нөлөөлөлд өртөж зүйлийн баялагаар тун ядмаг болсон байна. Түүнчлэн тухайн орчны шувуудын зүйлийн баялагт тодорхой хэмжээний өөрчлөлт орж, суурин газрын хүнд ойриймсог (синонтроп) зүйлүүд илүүтэй үзэгдэх болсон байна. Иймээс, тус төслийн зүгээс амьтны аймагт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл бага байна.</p>

ГУРАВ. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийн үнэлгээг Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль, аргачлалын дагуу хийж гүйцэтгэв.

Хүснэгт №3 Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээний зөвлөмж

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ
Агаар орчин		
1	Үйлдвэр орчмын хөрсний элэгдэл, автомашины яндангаас үүсэх утаа, тоосжилт зэрэг нь агаарын бохирдлыг тодорхой хэмжээгээр нэмэгдүүлэх эх үүсвэр болно.	Төслийн хэрэгцээнд ашиглаж буй автомашины яндангаас үүсэх утаа, хорт хийг багасгах зорилгоор тэдгээрийн техникийн засвар үйлчилгээг тогтмол хийх, эвдрэл гэмтлийг даруй засаж байх зэрэг арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэх; Үйлдвэрийн хэрэгцээнд ашиглагдах зам талбайг цардах, засаж янзлах;
Хөрс болон ургамлан бүрхэвч		
2	Тээврийн хэрэгслийн техникийн шатах тослох материал, хатуу хог хаягдлаар тодорхой хэмжээний газар бохирдож болзошгүй.	Төслийн үйл ажиллагааны явцад тос, тослох материалыг аль болох ил задгай хаяхгүй байх арга хэмжээг авч ажиллах; Хөрсөн бүрхэвчийн чанарын өөрчлөлт, элэгдэл эвдрэлийг тогтмол хянаж байх, хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгагдсан арга хэмжээг хэрэгжүүлж ажиллах; Үйлдвэр орчимд мод, бут тарих; Ажилчдын ахуйн хэрэглээнээс гарсан хатуу хог хаягдлыг цуглуулах бетонон суурьтай “Хогийн цэгийн байгууламж” байгуулах.
Болзошгүй аюул, осол		
3	Галын болзошгүй аюул осол гарах;	Үйлдвэрийн цахилгаан монтажийн бүрэн бүтэн байдалд хяналт тавих; Үйлдвэрт гал унтраах хор, хэрэгслүүдийг бэлтгэж тавих /гал унтраагуур, элс, шороо, хүрз, хөөс гэх мэт/
4	Химийн бодистой харьцаж буй ажилтнууд хувийн ариун цэвэр, эрүүл ахуйн дүрмийг мөрдөж ажиллаагүйгээс эрүүл мэндэд нөлөөлөх; Тээвэрлэлт, ачилт, буулгалтын үед санамсаргүй байдлаар асгарч нүд, арьсанд сөрөг нөлөөлөл үүсгэж болзошгүй.	Ажилчдын эрүүл мэндийн үзлэг Химийн бодистой харьцах үеийн зориулалтын хувцас /гутал, резинен бээлий, хамгаалалтын хошуувч/ Химийн бодисын эрсдэлийн үнэлгээнд заасны дагуу эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үзүүлэх

ДӨРӨВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ 2024 ОНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

“Электроникийн хаягдал, хаягдал зэс боловсруулах үйлдвэр” төслийн 2024 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10-р сарын 29-ний өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан журам аргачлалыг баримтлан боловсрууллаа.

Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө, орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө, осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, тус байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах хуваарь зэрэг ажлууд багтсан бөгөөд төслийн 2024 оны менежментийн төлөвлөгөөний ажилд нийт 13.4114 сая.төг зарцуулахаар төсөвлөв.

Тайлбар: Төслийн байгаль орчны нөлөөлөлийн нарийвчилсан үнэлгээг 2023 оны 8 сард батлуулсан, электроникийн хаягдал буюу аюултай хог хаягдал боловсруулах тусгай зөвшөөрлийг 2023 оны 12 сарын 27-нд авсан болно. Аюултай хог хаягдал боловсруулах зөвшөөрөл оны сүүлд гарсан тул 2023 онд үйл ажиллагаа явуулаагүй болно. Иймд БОННУ-д тусгагдсан 2023 оны байгаль орчны менежментийн зардалыг 2024 оны төлөвлөгөөнд нэмж оруулав.

ТАВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Үйлдвэрийн орчны тоосжилт болон химийн бодисын хадгалалт, ууршилтаас ялгарах хий нь агаар дахь тоосжилт ба чанарын найрлагыг тодорхой хэмжээгээр өөрчлөх боломжтой.	Үйлдвэрийн болон ажлын байранд тогтмол шинжилгээ хийлгэж, бохирдлыг хянаж байх	Гадна болон доторх орчинд	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгагдсан				Үйл ажиллагааны туршид	Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 5885:2008 MNS 4585:2016
2	Аюулгүй ажиллагаа алдагдах, химийн болон ахуйн хог хаягдал, шингэн хог хаягдлыг тухай бүрд нь зайлуулахгүй байх нь хөрсний бохирдлын гол эх үүсвэр болох	Үйл ажиллагаанаас үүссэн ахуйн хог хаягдлыг тогтмол хугацаанд зайлуулж байх	Төслийн дотоод орчин	-	Гэрээний дагуу	-	-	2024 он	Хог хаягдлын тухай хууль Химийн хорт болон аюултай бодис хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах журам
3	Аюулгүй ажиллагаа алдагдах, химийн болон ахуйн хог хаягдлыг тухай бүрд нь зайлуулахгүй байх нь хөрсний бохирдлын гол эх үүсвэр болох	Үйлдвэр хөрсний шинжилгээг хийлгэх		Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгагдсан				2024 он	MNS 5850:2008 Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн ЗДХ
4	Агаар орчинд үнэрийн бохирдолт үүсэх	Үйл ажиллагаанд бордоошуулагч сав ашиглах		ш	2 400 000	1	2 400 000	2024 он	

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЯВЦАД ҮҮСЭЖ БОЛЗОШГҮЙ ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭ									
5	Галын болзошгүй аюул осол гарах	Үйлдвэрийн цахилгаан монтажийн бүрэн бүтэн байдалд хяналт тавих	Ажилчид	-	500,000	-	500,000	2024 он	MNS 5151:2002 “Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал. Үйлдвэрлэлийн эрүүл ахуй.
6		Гал унтраах хор, хэрэгслүүдийг бэлтгэж тавих /гал унтраагуур, элс, хүрз г.м/		-	ҮА-ны зардалд	-	ҮА-ны зардалд	2024 он	
8	Химийн бодистой харьцаж буй ажилтнууд хувийн ариун цэвэр, эрүүл ахуйн дүрмийг мөрдөж ажиллаагүйгээс эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөх	Ажилчдын эрүүл мэндийн үзлэг	Ажилчид	-	ҮА-ны зардалд	-	ҮА-ны зардалд	2024 он	
9		Химийн бодистой харьцах үеийн зориулалтын хувцас /гутал, резинен бээлий, хамгаалалтын хошуувч г.м/	Ажилчид	-	ҮА-ны зардалд	-	ҮА-ны зардалд	2024 он	
10		Мэргэжлийн байгууллага, мэргэжилтний тусламжтайгаар ХАБ-ын сургалт зохион байгуулах	Ажилчид	-	200,000	-	200,000	2024 он	
2023 онд нийт				3,100,000.0 төгрөг					
2024 онд нийт				700,00.0 төгрөг					
2023-2024 он нийт				3,800,000.0 төгрөг					

ЗУРГАА. ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ ЦЭЦЭРЛЭГЖҮҮЛЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланд орчны тохижилтонд 2023-2024 онд орчны тохижилт цэцэрлэгжилтийн төлөвлөгөө тусгаагүй байгаа бөгөөд 2025-2027 онд 100 ширхэг мод тарьх, арчилгаа зэрэгт 700,000 төг тусгаж өгсөн байна.

Иймд 2024 онд энэ хэсгийг орхисон болно.

№	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Төслийн талбайн хашаалалтын дагуу мод, бут тарих	Шар хуайс, хайлаас тарьж ургуулах	Хашааны дагуу	ш	100	5,000	500,000	2025-2027 он	Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах техникийн ерөнхий шаардлага Мод тарих аргачилсан заавар
2	Хар шороо	Хэлбэржүүлэх		тн	Дотоот төлөвлөлтөөр				
3	Арчилгаа			-	-	100 000	200 000		
2023 онд				-					
2025-2027 оны хоорондох нийт зардал				700,000.0 төгрөг					

ДОЛОО. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн үйл ажиллагааны явцад археологи, палеонтологийн олдвор, түүх соёлын дурсгалт зүйлс илэрвэл үйл ажиллагаагаа түр зогсоож энэ тухай сум, дүүргийн засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх ба цаашид Монгол улсын “Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль” болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийг мөрдөн ажиллах шаардлагатай. “Нью метод” ХХК-ийн төслийн байршил, онцлогоос хамаараад түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний ажил хийгдэхгүй болно. Тус төслийн талбай орчимд түүх соёлын дурсгалд тооцож болохуйц газар болон археологийн болон палентлогийн олдвор одоогоор тохиолдоогүй.

НАЙМ. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Хамгаалах хувцас хэрэглэл	Хөдөлмөр хамгааллын аюулгүй байдал	Ажилчид	Дотоот төлөвлөлтөөр			2024	
2	Тэмдэг тэмдэглэгээ							
3	Болзошгүй осол, саатал, техник технологийн шугам сүлжээний гэмтэл, галын гэнэтийн аюул үүсэх	Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний талаар сургалт, зохион байгуулах	Ажилчдад	-	100,000	200,000	2024	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль
4	Хор тайлах бүтээгдэхүүн							
5	Химийн бодисын хадгалалтын горим зөрчигдсөнөөс буюу хоорондоо урвалд орсноор тэсэрч, гал түймэр	Химийн бодисын хадгалалт, аюулгүй байдлын талаар сургалт зохион байгуулж байх	Ажилчдад	-	100,000	200,000	2024	Химийн хорт болон аюултай бодис, бүтээгдэхүүний агуулах. Ерөнхий шаардлага

	гарч болзошгүй							MNS 6458 - 2014
6								
Нийт зардал				200,000.0 төгрөг				
2023-2024 оны хоорондох нийт зардал				400,000.0 төгрөг				

ЕС. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Ахуйн	Ахуйн хог хаягдлыг ангилан ялгаж, тус тусад нь савтай болгох Хогын савнуудын бүрэн бүтэн байдлыг хангах	Төслийн хүрээнд	Багц	200 000₮ /хог хаягдлыг дахин боловсруулсан WPC технологийн хогийн сав-5 ширхэг	5	1 000 000	2024	Хог хаягдлын тухай хууль / 2017/
2	Аюултай хог хаягдал	“Цэцүүх трэйд” ХХК-тай байгуулсан гэрээний дагуу тогтмол тээвэрлэх		тн	“Цэцүүх трэйд” ХХК-тай тохиролцсоноор	-	-	-	
НИЙТ ЗАРДАЛ				1 000 000.0 төгрөг					

АРАВ. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа	Нэгжийн зардал, төг	Давтамж (жилд)	Нийт зардал, төг (жилд)	Тайлбар	Баримтлах стандарт, арга аргачлал
1	Хөрсний эрүүл ахуй	Хог хаягдлын цэг орчим	V/15, IX/15	25,000	2	50 000	“Green lab” ХХК-ийн НӨАТ орсон үнийн дүнгээр тооцлоо.	MNS 5850:2019
2	Хөрсний хими, шинж чанар			20,000		40 000	Газарзүй - Геозкологийн хүрээлэнгийн НӨАТ орсон үнийн дүнгээр	
3	Хөрсний хүнд металл			25,000		50 000	“Green lab” ХХК-ийн НӨАТ орсон үнийн дүнгээр тооцлоо.	
4	Агаарын чанарын үзүүлэлт	Үйлдвэрийн гадна агаар	XI/15, IX/15	37 500	2	75 000		MNS 4585:2007 MNS 5885:2008 MNS 4585:2016
5	Саарал усны шинжилгээ	Ариун цэврийн байгууламж	V/15, IX/15	360 000	2	720 000	“Ханлаб” ХХК-ийн НӨАТ орсон дүнгээр	
6	Ундны усан дахь эмгэг төрүүлэгч бактерийн тоо	Ундны уснаас	V/15	49 700₮	1	49 700₮	“Монгол-Ус” ТӨХК-ийн үнийн дүнгээр	MNS 4943:2011
7	Ундны усны бүрэн шинжилгээ			43 000₮	1	43 000₮		
8	Ундны усан дахь хүнд металлын агууламж			78 000₮	1	78 000₮		
Нийт зардал /Жилд/				1 105 700.0 ₮				
Нийт зардал /2023-2024 он/				2 211 400.0 ₮				

**АРВАН НЭГ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА
ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв	Хэрэгжүүлэх хуваарь			Хариуцсан албан тушаалтан	Тайлбар
			2024 он				
			Сар	Сар	Сар		
1	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 10 ¹ дүгээр зүйлийн дагуу байгаль орчны аудитыг хийлгэх	6 000 000	2 жил тутамд (тусгай зөвшөөрөл бүхий мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх)			“Нью метод” ХХК	-
2	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулах	Дотоод төлөвлөлтөөр	Жил бүрийн 12-р сарын 01-ний дотор			“Нью метод” ХХК	-
3	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн биелэлтийн тайланг боловсруулж дүгнүүлэх	Дотоод төлөвлөлтөөр	Жил бүрийн 11-р сарын 01-ний дотор			“Нью метод” ХХК	-
2023-2027 он		6 000 000					

**АРВАН НЭГ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ
НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСЭД ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

№	БОМТ, БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал, төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
1	Нийслэлийн Байгаль орчны газар, “Нью метод” ХХК	Тайлан	Биелэлт тайлан	-	-	Байгаль орчны газрын мэргэжилтэн, компанийн удирдлагууд	Улаанбаатар хот
2	БОАЖЯамны Хүрээлэн буй орчин байгалийн нөөцийн удирдлагын газар	Тайлан	Тухайн жилийн БОМТ	2024 оны 12-р сарын 1-ний дотор	-	“Нью метод” ХХК-ийн мэргэжилтнүүд БОМТ-г боловсруулах	Улаанбаатар хот

Хүснэгт №4. 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал

№	Үйл ажиллагааны төлөвлөгөө	Зардал
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	3,800,000.0
2	Орчны тохижилт, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	-
3	Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
4	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	400,000.0
5	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	1,000,000.0
6	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	2,211,400.0
7	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	6,000,000.0
8	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө	-
	2024 ОНЫ НИЙТ ДҮН	13,411,400.0